

РЕЦЕНЗИЯ

От професор, доктор на военните науки, Георги Василев Бахчеванов, професор в Нов български университет, област на висше образование 9. "Сигурност и отбрана", професионално направление 9.1. „Национална сигурност“

За придобиване на научна степен „доктор на науките“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ с кандидат професор доктор Николай Стефанов Радулов

Тема на дисертационния труд: „Технологични и цифрови трансформации в сигурността. Сигурност 4.0“.

Дисертацията е в обем от 379 страници. В структурно отношение трудът се състои от девет части, включително увод, заключение, библиография и списък на ключовите думи. Направени са 213 бележки под линия. Списъкът на използваната литература включва 107 източника, от които 2 на български език, 1 на руски език, и 104 на английски език.

София, 2020 год.

I. Основни характеристики на дисертационни труд.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Четвъртата промишлена революция поставя нови предизвикателства пред специалистите от сферата на сигурността. Изследването на съвременното състояние и перспективи на имплементиране в сигурността на качествено нов инструментариум, който да я постави на нивото на изискванията на света, разгледан от позицията на Промисленост 4.0. е предизвикателство както в научно, така и в научно – приложно отношение.

Актуалността на темата е пряко свързана с необходимостта да се изследва въздействието на новите, съвременни технологии, използвани или с потенциал да бъдат използвани в системата за сигурност, и предизвиканите от тях изменения както в самата система, така и в отделните ѝ елементи (поделементи), а също така в целокупната екосистема на Сигурност 4.0.

Значимостта на изследването се определя от полезността на предложената от автора завършена теоретична концепция за моделиране на съществуващи и бъдещи възможности за изграждане на екосистема за сигурност, отговаряща на съвременните предизвикателства.

Темата на дисертационния труд **съответства** напълно с основното съдържание на разработката.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.

Тезата на автора „че само енергичното въвеждане на високотехнологични и цифрови инструменти и последвано реструктуриране на специалните служби може да обезпечи сигурността на хората във високотехнологичната среда на Промисленост 4.0.“ е ясна и конкретна.

Целта на изследването е формулирана точно и в съответствие с темата. Формулирани са 4 (четири) научноизследователски задачи. Задачите са конкретни, показват логическа последователност и дават решение на изследователския проблем.

3. Доказателства, че дисертационният труд е разработен самостоятелно и не повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на труда, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Структурата, съдържанието и обема на дисертационния труд съответстват на изискванията. Получените резултати са изчерпателно и коректно описани и според мен са достатъчни за постигане на поставената цел и изпълнение на поставените научни задачи. Дисертационният труд е самостоятелно дело на автора. Дисертационният труд не повтаря нито темата, нито съдържанието на труда за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

4. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Авторът познава в детайли състоянието на проблема. Доказаният изследователски нюх, богатият практически и преподавателски опит и съответстващото образование му позволяват да се заеме с необходимата сериозност към темата. Отнася се творчески, бих казал прекалено критично към съществуващия литературен материал. Оценката му за състоянието на проблема към момента на публикуване на дисертационния труд е вярна.

Използваните източници са 176 броя. Анализът на списъка с използваните заглавие показва много добрата осведоменост на автора.

5. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

В работата по изследването са **използвани източници** от български, руски, английски, немски, френски и други чуждестранни автори по теория на сигурността, геополитика, история, икономика, военна наука, социология, антропология. Източниците са цитирани изключително коректно. Направени са 213 бележки под линия.

6. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Авторът е разработил и използван научно обоснован и приложим модел на изследване. Това му е позволило да се справи успешно, както с интердисциплинарността на темата така и с нейната изключителна сложност.

7. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията на дисертационното изследване е подбрана правилно и коректно. Насочена е както към постигане на целите и задачите на изследователското търсене, така и към доказването на основната научно –изследователска теза. Основен метод използван от автора е системния подход.

Набирането на информацията за изследването е осъществена посредством успешна комбинация от изследователски методи. Индуктивният и дедуктивният метод, анализът, сравнителния анализ, анализът на анализа и синтезът се използват във всички части на изследването. Те спомагат за индивидуализиране на проблемите и в същото време за извеждане на обобщенията и заключенията.

8. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Реализирано е теоретико-емпирично проучване с приложен характер по сравнително слабо изследвана проблематика, както в света, така и в България, което успешно синтезира теоретичен анализ, емпирично изследване, концептуален и приложен модел за едно модерно функциониране на структурите за сигурност.

II. Описание на приносите:

1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

В дисертационния труд са постигнати научни и научно-приложни приноси. Те могат да се отнесат към натрупване на нови знания свързани с съвременното състояние и перспективи на имплементиране в сигурността на качествено нов инструментариум, който да я постави на нивото на изискванията на света, разгледан от позицията на Промисленост 4.0.

Приносите обогатяват съществуващите знания, доказват и развиват съществени страни в разкритите от автора съществуващи научни проблеми.

2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Дисертационният труд съдържа теоретични обобщения и решения на научни или научно-приложни проблеми, които представляват оригинален принос в науката.

Тези приноси се заключават в:

Анализиран е проблема свързан с вграждане на съвременните технологии и цифровизиране на сигурността.

Направена е задълбочена оценка, характеризираща се с комплексност и синергичност по отношение на възможностите на новите технологии за генериране на нов тип престъпност.

Анализирана е и е представена областта на цифровите престъпления не само в кибер престъпленията, което силно стеснява възможното обмисляне и дискутиране на проблема, но и от гледната точка на един безкрайно дигитален свят – свят на големите данни, интернет на всичко и виртуална реалност.

Приложен е креативен, научно обоснован и неизползван досега подход за анализиране темата за сигурността през призмата на високотехнологичния свят и цифровото битие, но в един комплексен аспект и по отношение на теорията на разузнаване, контраразузнаване и сигурност.

Дефинирането на понятия като Сигурност 4.0, Екосистема на сигурността, екосистемите на отделните приложения за противодействие на престъпността, както и техният структурен и смислов анализ.

Предложени са създадени и описани от автора модели за използване на съвременните технологии в теорията и практиката на сигурността. Предложени са идейни модели на нови продукти в сигурността.

Изследването представя научна разработка, в която са предложени конкретни, полезни и практически осъществими решения, базирани на ясно формулирани подходи, за ефективно прилагане на нови, съвременни инструменти за реализиране на разузнавателната дейност за предотвратяване, пресичане и разкриване на престъпления, свързани с националната сигурност.

3. Оценка на степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Дисертацията и авторефератът са **самостоятелно дело** на автора и успешно защитават изявените от него в справката претенции за научни и научно приложни приноси.

4. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът е разработен съгласно изискванията и отразява същността, методологията и резултатите на изследването.

III. Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.

1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Публикациите свързани с дисертационния труд са 10 (десет). Стилът на автора е задълбочен, достъпен, академичен. Според мен, посочените публикации **представляват съществена част** от изследването и отразяват получените резултати в него.

2. Използване и цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Практическата полезност на дисертационния труд е безспорна. Описаните в него идеи и подходи могат да се използват за имплементиране в сигурността на качествено нов инструментариум, който да я постави на нивото на изискванията на света, разгледан от позицията на Промисленост 4.0.

IV. Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Познавам професор Николай Радулов като един от водещите експерти новатори в областта на националната сигурност. Доказан изследовател и уважаван от колегите и студентите преподавател. Притежава изключителна творческа работоспособност.

V. Мнения, препоръки и бележки.

Изводите към отделните глави са в текста. Можело е да се отделят от съдържанието.

VI. Заключение

Разработеният дисертационен труд от професор Николай Стефанов Радулов на тема „Технологични и цифрови трансформации в сигурността. Сигурност 4.0“ по съдържание, обем и структура отговаря на изискванията за придобиване на научната степен „доктор на науките“, регламентирани в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Оценката ми е ПОЛОЖИТЕЛНА.

Предлагам на Николай Стефанов Радулов, автор на дисертационния труд „Технологични и цифрови трансформации в сигурността. Сигурност 4.0“ да се присъди научната степен „доктор на науките“ в област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление: 9.1. „Национална сигурност“.

Дата.....

Подпис: